

Finansdepartementet

2015-10-02

103 33 STOCKHOLM

fi.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2015:24: En kommunallag för framtiden

En förnyelse av kommunallagen behövs, inte minst med tanke på den digitala utvecklingen och att nuvarande lag härrör från tiden före vårt inträde i EU. SmåKoms synpunkter och kommentarer lämnas nedan.

5.5 Styrelsen får stärkt ställning

Förslaget tillstyrks. Vår bedömning är att förslaget ger styrelsen ett verktyg i den övergripande uppgiften att följa upp kommunen som helhet.

5.8 Försöksverksamhet med majoritetsstyre

SmåKom avstyrker förslaget. Vi ser en risk för att demokratin kan urholkas, och att oppositionen försvagas. De föreslagna åtgärderna om god tillgång till information för oppositionen tror vi inte kan kompensera det befarade demokratiska underskottet. En minoritet, 20 %, av de tillfrågade ordförandena i kommunstyrelserna har svarat ja på frågan intresse för majoritetsstyre, medan 77 % svarat nej.

6.6 Styrning och uppföljning av verksamhet i egen regi ska ske på samma sätt som konkurrensutsatt verksamhet. Det tycker SmåKom är en rimlig hållning.

8.4.1 Styrelsen ska utse en direktör. En instruktion ska fastställa hur förvaltningen leds och vilka direktörens uppgifter är.

Kommundirektörerna har efterfrågat en tydligare roll, och SmåKom anser det lämpligt att en reglering sker i lagen. Det resonemang om delegation som följer, instämmer vi också i.

9.11 Styrelseledamöter i kommunala aktieföretag ska kunna utses på icke-partipolitisk grund. SmåKom tillstyrker denna ändring, och ser det som positivt att styrelser därigenom kan professionaliseras. Det skulle kunna leda till effektivare förvaltning och bättre resultat.

Kapitel 10-13: om EU

Utredningen har på ett grundläggande sätt beskrivit EU:s påverkan på och roll för kommunerna i Sverige. EU:s stora påverkan också på kommunernas verksamheter konstateras, genom regleringar som rör bland annat arbetsgivarroll, upphandling, konkurrens och myndighetsutövning. Att tränga in i bestämmelserna om statsstöd är komplicerat. SmåKom konstaterar dock att de bedömningar utredningen gör verkar rimliga. Ansatsen att få en kommunallag som harmonierar med EU-regelverket är god, men skillnader återstår och bedömningar behövs också framöver.

Utredningen bedömer under punkterna 11.5.5-5.7 just detta: Det finns ”stort utrymme för medlemsstaterna att avgöra vad som är en ekonomisk tjänst av allmänt intresse (SGEI). Staten bör utreda, bedöma, reglera en sådan tjänst”. SmåKom välkomnar detta, då främst små

kommuner inte själva har resurser till att i varje enskilt fall göra dessa bedömningar. Om ett ramverk finns, finns också möjlighet att använda sig av SGEI på bästa sätt.

Det är dock tveksamt om det på nationell nivå måste fastställas en ordning för kraven på ”registrering, rapportering tillsyn och särredovisning” i fråga om statsstöd. Det låter som att konsekvensen kan bli en omfattande, betungande och icke önskvärd byråkrati, besvärande för i synnerhet små kommuner (p 11.5.7).

Kapitel 12 och 13: EU:s upphandlingsregler och samklang med EU-rätten

I kapitel 12 bedöms att EU:s upphandlingsregler påverkar kommuner i stor utsträckning. En ny svensk lag förbereds, som vi hoppas ska tydliggöra hur samarbete mellan myndigheter kan ske ”utan att upphandlingsreglerna blir tillämpliga”, som utredaren skriver (s 444).

EU:s upphandlingsregelverk är svårtillämpliga för många. En bristande praxis i rättsligt hänseende besväras också i nuläget.

I den nya kommunallagen föreslås i kapitel 13 att det ska förtydligas hur EU:s regler om statsstöd och tjänster av allmänt intresse påverkar kommunerna, liksom att kommuner på en marknad ska uppträda konkurrensneutralt. Det kan fylla sin funktion.

SmåKom tillstyrker förslaget i punkt 13.5 om att den nya upphandlingsmyndigheten får uppdraget att vägleda och stödja kommuner.

Del IV: Kontroll och revision av kommunal verksamhet (kapitel 14-17)

I kapitel 14 föreslås att juridiska personer inklusive ideella föreningar verksamma i en kommun bör kunna vara medlemmar i kommunen, och att unionsmedlemmar ska kunna delta i folkomröstningar.

Småkom avstyrker förslaget. Innebörden skulle bli att även juridiska personer kan överklaga kommunala beslut. Riskerna är stora för överklaganden i egen sak, och särintressen, där den samhällsutvecklande helhetssynen kan saknas. En fördröjning av planerad utveckling kan också bli följden.

Kapitel 15 handlar om att skärpa reglerna om verkställighet, så att laga kraft ibland måste inväntas (15.7). Småkom avstyrker detta. SmåKom anser att kommunerna har omdömet att bedöma, om verkställighet kan ske omgående eller om laga kraft måste inväntas.

Kapitel 16: En webbaserad kommunal anslagstavla

Kapitlet innehåller lagförändringar som i stort sett är en anpassning till rådande förhållanden. Det är också klokt resonerat, att tillgång till fysiska dokument ska finnas på kommunens fysiska plats. Som bekant är snabbt bredband ännu inte tillgängligt för alla; på landsbygden bara för ca 13 procent av befolkningen.

Det underlättar att inte längre ha skyldighet att annonsera sammanträden i lokalpressen.

Förslagen om en förbättrad kommunal revision i kapitel 17 är bra.

Del V: Lagteknisk översyn

SmåKom har inget att invända mot den lagtekniska strukturen.

Vi avstyrker dock förslaget om att politiska uppdrag ska kunna behållas hela mandatperioden vid avflyttning från orten. Då företräder vederbörande enligt vår mening inte längre medborgarna i kommunen.

Avslutande reflektioner

Särskilt små kommuner har ett stort behov av att samverka. Det finns i nuvarande lagstiftning möjligheter till att bilda kommunalförbund och inrätta gemensamma nämnder. Kommuner köper och personella tjänster av varandra. Det är viktigt att kommunallagen är utformad på ett sådant sätt att samarbeten i olika former underlättas.

Anpassningen till EU-lagstiftningen har påbörjats. Den behöver utvecklas vidare.

SmåKoms styrelse har antagit detta yttrande i september 2015.

Enligt uppdrag

Peter Lindroth
Ordförande

Hilkka Eskelinen
Sekreterare